

IPARJOGVÉDELEM

Üzleti jog XI.

Gondolatmenet

I. Lényege, helye a jogrendszerben

II. Szerzői jog – iparjogvédelem

III. Az iparjogvédelmi formák rendszere

IV. A szabadalom lényege és korlátai

V. Feltaláló, szabadalmas, szolgálati – alkalmazotti találmány

VI. A szabadalmi oltalom megszerzése, a szabadalmi eljárás

VII. A szabadalom hasznosítása: licencia, kényszerengedély

VIII. Szabadalombitorlás

I. Lényege, helye a jogrendszerben

- **kiindulópont: magánjog/polgári jog**
- a jogalanyok vagyoni és ezzel összefüggő nem-vagyoni, személyi viszonyainak szabályozása
- vagyonjog
  - tulajdonjog („STATIKA”): a tulajdonos – jogai
    - – kötelességei
  - kötelmi jog („DIMANIKA 1”):
    - – szerződés
    - – kártérítés
  - öröklési jog („DINAMIKA 2”):
    - – törvényes
    - – végintézkedésen alapuló
- személyi jog – jogi személy – gazdasági társaság
  - „ÁLTALÁNOS”: személy, a személyiség polgári jogi védelme
  - „KÜLÖNÖS”: a szellemi alkotások joga:
    - – szerzői jog
    - – **iparjogvédelem**

II. 1. Szerzői jog – iparjogvédelem

- „humán”

- műszaki-gazdasági szellemi alkotás

- **közös vonások:** az alkotó ember tevékenységének erkölcsi és anyagi elismerése

- erkölcsi elismerés: személyhez fűződő jogok: az alkotó személyétől örökre elválaszthatatlan

- Petőfi: Nemzeti dal

- Eötvös Loránd: torziós inga

- anyagi elismerés: vagyoni jogok: az alkotó személyétől elválaszthatók

- az alkotáshoz – a tárgyhoz – kapcsolódnak

- kizárólagosság jog az alkotás hasznosítására, mindenki más eltiltása a hasznosításról

- eladható, elajándékozható, örökölhető

- » a költemény közlési joga

- » az inga gyártási joga

II. 2. Szerzői jog – iparjogvédelem

■ eltérő vonások

■ tárgy

■ szerzői jog

- » egyedi
- » megkülönböztethető tudományos, művészeti alkotás (+szoftver)

■ iparjogvédelem

- » műszaki alkotás (**SZABADALOM, HASZNÁLATI MINTA**)
- » termék külső kialakítása (**FORMATERVEZÉSI MINTA**)
- » áruk, szolgáltatások megkülönböztetésére alkalmas megjelölés (**VÉDJEJY, FÖLDRAJZI ÁRUJELZŐ, EREDETMEGJELÖLÉS**)

■ az oltalom megszerzésének módja

■ szerzői jog

- » az alkotás megszületésével: automatikus védelem
- » az alkotónak nincs már teendője a jog megszerzéséhez, csak a mű létrehozása

■ iparjogvédelem

- » az oltalom megszerzése kizárólag: eljárás nyomán
- » kérelemre: az erre kijelölt hatóság – a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala – vizsgálata után

III. 1. Az iparjogvédelmi formák rendszere

- **szabadalom**
- **használati minta**
- **mikroelektronikai félvezető termékek topográfiája**
- **formatervezési minta**
- **védjegy**
- **földrajzi árujelző és eredetmegjelölés**

III. 2. Az iparjogvédelmi formák rendszere

■ szabadalom

■ találmány

- technika területéről származó
- feltalálói tevékenység eredménye
- új
- iparilag alkalmazható

■ szabadalmi oltalom

■ használati minta

- szabadalmaztatható találmány színvonalát el nem érő, de
- a szakembertől elvárható rutintevékenység szintjét viszont meghaladó műszaki megoldások jogvédelme
  - feltalálói lépésen alapuló
  - iparilag alkalmazható

III. 3. Az iparjogvédelmi formák rendszere

■ mikroelektronikai félvezető termékek topográfiája

- félvezető, integrált áramkör, chip: térbeli elrendezés, egyedi jelleg
- integrált áramkör elemeinek elrendezésében kifejeződő szellemi alkotás
- topográfia
  - saját szellemi alkotómunka eredménye
  - olyan szokásos részletekből áll, amelyek elrendezése eredeti

■ formatervezési minta

- minta szerinti termék (a termék külső megjelenése)
  - újdonság
  - egyéni jelleg

III. 4. Az iparjogvédelmi formák rendszere

■ **védjegy:** árujelző

■ célja

- áruk és szolgáltatások azonosítása
- más áruktól és szolgáltatásoktól való megkülönböztetése

■ grafikailag alkalmazható megjelölés, amely alkalmas rá, hogy

- árut, szolgáltatást megkülönböztessen
- más áruktól, szolgáltatásoktól
- feltétlen és feltételes kizáró ok hiánya

■ **földrajzi árujelző és eredetmegjelölés**

■ **földrajzi jelzés:** esetleges kapcsolat

- meghatározott földrajzi területen (táj, helység, ország) előállított termék minősége-hírneve lényegileg e földrajzi származásnak tulajdonítható

■ **eredetmegjelölés**

- meghatározott földrajzi területen (táj, helység, ország) előállított termék minősége-hírneve kizárólag e földrajzi származásnak tulajdonítható
- természeti és emberi tényezők következménye

III. 5. Az iparjogvédelmi formák rendszere

■ + know how

- szellemi alkotás, amelyről külön jogszabály nem rendelkezik
- szellemi alkotás
  - társadalmilag széles körben felhasználható és közkinccsé nem vált
  - vagyoni értéke van (gazdasági – műszaki – szervezési ismeretek, tapasztalatok)

IV. 1. Találmány – szabadalom

- **találmány** (tárgy, eljárás, folyamat)
  - műszaki alkotás
  - feltalálói tevékenység eredménye
- **szabadalom**: találmány jogi oltalma
  - lényege: oltalmi funkció
  - kizárólagosság
  - időleges piaci monopolhelyzet
  - a találmány szerinti új termék forgalmazásával új eljárás alkalmazásával kifejlesztője: profitot érhessen el
  - nélküle: kívülállók – utánzással-másolással – a kutatás-fejlesztés költségeit megtakarítva a kifejlesztőnél kedvezőbb piaci helyzetbe kerülhetnének
    - + 2 funkció
  - közgazdasági: ösztönözni, elősegíteni
    - kutatás-fejlesztés megtérülését
    - találmányok megvalósulását
    - alkotótevékenységet
  - információs: ösztönözni, elősegíteni
    - technikai fejlődést azáltal
    - hogy a szabadalmi műszaki információk nemzetközileg egységesített rendszerben rendelkezésre állnak

IV. 2. Találmány – szabadalom

a **találmány** jogi fogalma, a **szabadalmaztathatóság** kritériumai

szabadalmaztatható a találmány, ha

- a technika bármely területéről származik
- feltalálói tevékenység eredménye
- új
- iparilag alkalmazható

részletesen:

■ a technika bármely területéről származik

nem az tehát:

- felfedezés, tudományos elmélet, matematikai módszer
- esztétikai alkotás
- szellemi tevékenységre vonatkozó terv, szabály, eljárás
- számítógépes program
- információk megjelenítése

■ feltalálói tevékenység eredménye

„nem-nyilvánvalóság”

- adott területen járatos szakember számára
- nem nyilvánvaló módon következik a technika állásából
- az ismert műszaki megoldásokhoz képest újszerű többletet nyújt

■ újdonság

„nem tartozik a technika állásához”

- a technika állásához tartozik: a szabadalmi bejelentés napja előtt
- a köz számára hozzáférhetővé vált
- szóban, írásban, használat révén, egyéb módon (oktatásban)
- abszolút újdonság: világviszonylatban hozzáférhetetlen

IV. 6. Találmány – szabadalom

■ ipari alkalmazhatóság

„hasznosság”

- ipar – mezőgazdaság valamely ágában előállítható, használható
- *nem*: gyógyászati-sebészeti, diagnosztikai eljárások (az orvosi tevékenység nem ipari-kereskedelmi jellegű)

összegezve: szabadalmaztatható a találmány, ha

- műszaki jellegű
  - műszaki feladatot old meg
  - „igénypontok” által meghatározható műszaki jellemzőket mutat
- a technika állása szerint nem nyilvánvaló megoldás
- szakember által – a szabadalmi bejelentés alapján – megvalósítható

V. 1. A szabadalom lényege és korlátai

a szabadalom lényege: találmány jogi oltalma

- monopólium
  - jogi eszközökkel
  - meghatározott időre – oltalmi időre – biztosítva
- a feltaláló kizárólagos hasznosítási jogosultsága
  - szabadalmi eljárás során megszerelve
  - jogosultság
    - hasznosításra
    - a bitorlás elleni fellépésre
- jogi védelem: az állam kényszereszközökkel védi
  - a jogosultat
  - a bitorlók ellen
- jogilag védett hasznosítás pozíció: az utánzás időleges tiltása révén

V. 2. A szabadalom lényege és korlátai

a találmány hasznosítása

- kizárólagos jog, de
- korlátai vannak
  - időben: max. 20 évig (oltalmi idő)
  - térben: csak azokban az országokban, amelyekben engedélyeztették

a szabadalmi jog korlátai

- a szabadalmi jog
  - **abszolút**
    - a tv-i feltételek szükségesek, de elégségesek
    - a hatóságnak nincs mérlegelési joga: megadja-e az oltalmat
  - de **nem korlátlan**: a szabadalomból kizárt találmányok köre
    - közzététele/hasznosítása: közrendbe/közérkölcsebe ütközne: közrend: public policy: jogrendszer alapvető értékrendje: elvek/intézmények, pl.:
      - ember klónozása
      - humán géntechnológia
      - emberi embrió alkalmazása ipari-kereskedelmi célra
      - állat genetikai azonosságának módosítása
      - génmanipuláció útján létrejött állat
      - növényfajták / állatfajták illetve ezek előállítására szolgáló eljárások

V. 1. Feltaláló, szabadalmas, szolgálati – alkalmazotti találmány

■ **feltaláló:** aki a találmányt megalkotta

jogosultság: az alkotómunkában való részvétel arányában

vélelem: a feltaláló személyére és szerzőségi arányára a bejelentésben foglalt adatok az irányadók – jogerős bírói ítélet megdöntheti

■ személyhez fűződő jogok: forgalomképtelenek, térben – időben korlátlanok, oltalom nélkül is fennállnak

■ névjog: pozitív – negatív névföltüntető jog
megsértése

■ bírói megállapítás

■ abbahagyás-kötelezés, eltiltás

■ elégtétel-adás, nyilvánosság-biztosítás

■ a sérelmes helyzet megszüntetés

■ kártérítés, közérdekű bírság

■ szabadalmi igényjogosultság

■ feltaláló és jogutódja

■ egymástól független feltalálók közül: az elsőbbségi bejelentő

■ **szabadalmas:** a szabadalmi oltalom jogosultja

■ oltalmi bejelentést tett

■ oltalmat szerzett

■ a szabadalmat

■ maga hasznosítja, vagy

■ másnak erre hasznosítási engedélyt ad licencia/hasznosítási szerződéssel (ez a 3. személy: nem szabadalmas, csak hasznosító)

V. 2. Feltaláló, szabadalmas, szolgálati – alkalmazotti találmány

■ **szolgálati, alkalmazotti találmány**

feltaláló

- individuális tevékenysége
- intézményi keretek között végzett tevékenység: munkaviszony
feltalálói tevékenység folytatása
- munkaköri kötelessége körében: szolgálati találmány
- munkaköri kötelességén kívül: alkalmazotti találmány

■ **szolgálati találmány:** nem magántulajdon

- a szabadalmi igény a munkáltatót illeti meg
- de: értékesítése esetén biz. esetekben: díj illeti meg

■ **alkalmazotti találmány:** magántulajdon

- feltaláló: a szabadalom őt illeti, rendelkezhet vele
- munkáltató: övé a szabadalom hasznosítási joga, de nem kizárólagos, és nem adhat licenciát

VI. 1. A szabadalmi oltalom megszerzése, a szabadalmi eljárás

a szabadalmi eljárás:

- a szabadalmi hatóság
- oltalomengedélyezési eljárása
  - nemzeti
  - nemzetközi

VI. 2. A szabadalmi oltalom megszerzése, a szabadalmi eljárás

■ **nemzeti eljárás**

- a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint (2004: CXL)
- a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala határozata
- a Fővárosi Törvényszék – kérelemre – megváltoztathatja
- az eljárás szakaszai:
  - bejelentés
  - alaki és érdemi vizsgálat

VI. 3. A szabadalmi oltalom megszerzése, a szabadalmi eljárás

■ bejelentés

a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál

szabadalmi leírás

- cím
- leírás: a technika állásának bemutatása
- igénypontok
  - igénypontok: az oltalom terjedelmének meghatározása
  - egyetlen mondat
    - genus proximum: „tárgyi kör”: ismert megoldások, korábbi találmányok
    - differencia specifica: „jellemző rész”: a találmány megkülönböztető ismérvei
  - a technika állásának leírása
  - az újdonság megállapíthatóságához: a technika állásához tartozás kizárása (ismertté válás)
  - ennek feltétele: a szabadalmaztatható találmányok hivatalos nyilvántartása SZTNH: Szabadalmi Tár
- + bejelentési nap: a bejelentés beérkezésének napja: a Hivatal értesítőt küld róla
- + eljárási díj
- bejelentési díj
- (fenntartási díj)
  - a bejelentéssel egyidőben (a bejelentő mentesíthető alóla)
  - ha 2 hónapig nem: a bejelentést visszavontnak kell tekinteni
- + a bejelentés: elektronikus úton (úrlapon) is lehetséges

VI. 4. A szabadalmi oltalom megszerzése, a szabadalmi eljárás

■ alaki és érdemi vizsgálat

a bejelentés elismerése: a Hivatal hivatalos lapjában (*Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő*) közli a bejelentés adatait

■ alaki vizsgálat

- alaki követelmények kielégítése
- hiányok: hiánypótlás, nem: visszavontnak kell tekinteni
- újdonságkutató
  - mi tartozik a technika állásához?
  - mi nem: mi új?

a bejelentés közzététele: az elsőbbség napjától 18 hét elteltével,
a bejelentés napjára visszaható hatállyal

ideiglenes szabadalmi oltalom

- a szabadalom megadásával: véglegesség válik
- szabadalmi jogok: csak a végleges oltalom alapján érvényesíthetők

VI. 5. A szabadalmi oltalom megszerzése, a szabadalmi eljárás

■ **érdemi vizsgálat:** a találmány szabadalmaztathóságának vizsgálata

a bejelentő külön kérelmére (a bejelentés benyújtásakor, legkésőbb az újdonságkutatói tájékoztatástól 6 hónapig kell kérni)

díjköteles: a kérelem benyújtásától 2 hónapig kell megfizetni

a szabadalom megadása: szabadalmi okirat átadás

oltalom: a bejelentés napjától 20 évig

utána: a monopólium megszűnik: bárki által szabadon használható

összegezve: a végleges **oltalom megszűnése**

■ az oltalmi idő lejártával

■ a fenntartási díjat nem fizették meg

■ a szabadalmas az oltalomról lemondott

■ a szabadalmat megsemmisítették

VII. 1. A szabadalom hasznosítása: licencia, kényszerengedély

szabadalmi oltalom:

- eddig: statikus oldala
- most: dinamikus oldala

a **hasznosítás, használat átengedése**

a szabályozás

- keretjellegű, szűkszavú: oka: a szabadalomhasznosítás dinamikus jogterület
- diszpozitív: csak kivételesen kógens

■ **licencia**

■ **kényszerengedély**

VII. 2. A szabadalom hasznosítása: licencia, kényszerengedély

■ licencia

- a szabadalmas: engedélyt ad a találmány hasznosítására
  - a hasznosító: ezért köteles díjat fizetni

  - **szabadalmas:** a hasznosítás átengedése:
    - szavatosság: jogszatosság: 3. személynek nincs akadályozó joga
    - kellékszavatosság: a találmány műszakilag megvalósítható, de nem felel a hasznosítás gazdaságosságáért, nyereségességéért
    - tájékoztatási kötelezettség: a szabadalomra vonatkozó ismeretekről/tapasztalatokról, de találmány megvalósítására vonatkozó ismeretekről (know how) csak külön kikötés esetén
  - **hasznosító:** díjfizetési kötelezettség
    - pénzben
    - egyéb módon (pl.: a gyártott termék egy részének átadása természetben)
- + a hasznosítási engedély 2 fajtája
- egyedi licencia: a licenciavevőn kívül másnak nem ad engedélyt, de maga megtartja a hasznosítás jogát
  - kizárólagos licencia: másnak nem ad engedélyt, és maga sem hasznosít (csak kifejezetett szerződési kikötés esetén)

VII. 3. A szabadalom hasznosítása: licencia, kényszerengedély

■ kényszerengedély

szabadalmi kényszerengedély: a szabadalmas kizárólagos joga visszaélésszerű gyakorlásának megakadályozására

■ két esete

- a hasznosítás elmulasztása miatt: ha a bejelentéstől 4 év illetve a szabadalom megadásától 3 év elteltével a szabadalmas a találmányt nem hasznosította (erre nem is tett előkészületeket), illetve másnak sem adott licenciát és mulasztását nem igazolja: a hasznosítási engedélyt kérő kérelmező számára kényszerengedélyt kell adni
- a szabadalmak függősége miatt: ha a szabadalom másik szabadalom (az ún. „gátló szabadalom”) megsértése nélkül nem hasznosítható és az új „függő szabadalom” a régi „gátló szabadalom” szerinti találmányhoz képest számottevő gazdasági jelentőségű műszaki előrelépést jelent. Jellemzői:
  - általában csak belföldi kereslet kielégítésére
  - nem jelent kizárólagos hasznosítási jogot
  - a szabadalmasnak díj jár érte
  - a kényszerengedélyest a szabadalmassal egyenlő jogok illetik meg

VIII. Szabadalombitorlás

■ a bitorlás két formája

- **találmánybitorlás** : a találmányi gondolat ellopása. „Ha a szabadalmi bejelentés illetve a szabadalom tárgyát jogosulatlanul más találmányából vették át, a sértett vagy jogutódja követelheti annak megállapítását, hogy a szabadalom őt illeti, illetve kártérítést.”
- **szabadalombitorlás**: kizárólagos hasznosítási jog megsértése, szabadalmi oltalom alatt álló találmány jogtalan hasznosítása
  - fellépési jog
    - szabadalmas
    - bejelentő (ideiglenes oltalom bitorlás esetén)
    - licenciás hasznosító: ha maga a szabadalmas 30 napon belül nem intézkedik
  - jogkövetkezmények
    - bírói megállapítás
    - abbahagyás-kötelezés, eltiltás
    - elégtétel-adás, nyilvánosság-biztosítás
    - a gazdagodás visszatérítése
    - megsemmisítés, értékesítés
    - kártérítés

„nemleges megállapítás” : megelőző védekezés: nehogy a jóhiszemű – bitorlási célzat nélküli – felhasználást a szabadalombitorlás következményeinek kockázata sújtsa. „Aki attól tart, hogy ellene szabadalombitorlás miatt eljárást indítanak, a bitorlási eljárás megindításáig kérheti annak megállapítását, hogy az általa hasznosított termék / eljárás nem ütközik – általa megjelölt – szabadalomba. A nemleges megállapítást kimondó jogerős határozat kizárja, hogy a termékre / eljárásra vonatkozóan később szabadalombitorlási eljárást indítsanak ellene.”

Köszönöm a figyelmet!

Alcím
szöveg